

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 25 februari 1916 kl. 12 m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 2, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om en ny uppdelning av telefontaxeområdena inom riket.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 66, har herr *Clason* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes i enlighet med i motionen angivna grunder föranstalta om en ny, mera rättvis uppdelning av telefontaxeområdena inom riket, särskilt Skåne.

Motionen.

I avseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

I sin berättelse år 1910 anförde riksdagens revisorer, bland annat, att då av från telegrafstyrelsen inhämtade uppgifter tydligen framginge, att bestämmelserna angående abonnemangsavgifterna samt angående storleken av de områden, inom vilka abonnenterna hade rätt till fria samtal m. m., vore mycket växlande, revisorerna ville ifrågasätta, huruvida det icke skulle såväl för statsverket som för allmänheten vara fördelaktigt, att i den mån genom lämplig avveckling kunde ske och med noggrant avvägande av abonnenternas rättigheter och skyldigheter, dessa bestämmelser förlänades större enhetlighet.

Historik.

Revisorernas uttalande föranledde ej någon vederbörande utskotts hemställan, och dess anmälan angående denna punkt lades av 1911 års riksdag till handlingarna.

I anledning av den utav revisorerna gjorda anmälan avlät telegrafstyrelsen den 21 november 1911 en underdånig skrivelse i ämnet, i vilken yttrades, utom annat, att bland de svårigheter, som stode i vägen för en reglering av ifrågavarande förhållanden, mötte även den, att telegrafverkets bokföring dittills icke varit så ordnad, att av densamma kunnat framgå några siffror, som i detalj visat resultatet av rörelsens olika grenar och på vilka en allmän reglering kunnat stödja sig. Det gamla bokföringssystemet blev fördenskull slopat och ersatt med ett nytt, varigenom möjlighet bereddes att rättvisare avväga avgifterna för lokal- och fjärrtrafik.

Telegrafstyrelsen ansåg nu tiden inne att företaga ärendet till förberedande behandling och gjorde hos Kungl. Maj:t framställning om bemyndigande för styrelsen att tillkalla högst fem lämpliga personer för att inom telegrafstyrelsen såsom sakkunniga biträda med utarbetande av förberedande förslag till reglering av telefonavgifterna inom rikstelefonnätet. Denna anhållan blev den 24 november 1911 bifallen.

För frågan om ändrade bestämmelser rörande abonnemangs- och samtalsavgifter vid telegrafverkets telefonväsen blev kort tid därefter riksdagens uppmärksamhet ånyo påkallad och nu genom en av herr Juhlin år 1912 i andra kammaren väckt motion i ämnet.

¶ Motionen hänvisades till nämnda kammares tredje tillfälliga utskott. I sitt utlåtande (nr 6) framhöll detta vikten av, att sådana bestämmelser för abonnemangs- och samtalsavgifter åstadkommas, som »med iakttagande av statsverkets ekonomiska intresse på samma gång de tillfredsställa krafven på likformighet, anpassa sig efter vårt lands mycket olikartade förhållanden och abonnenternas olika behov». I utlåtandet uttalades ock önskvärdheten av att frågan ej löstes utan att allmänheten finge tillfälle att *direkt* giva tillkänna sina önskemål och krav, antingen genom ombud vid den igångsatta utredningen inom telegrafstyrelsen eller vid en efterföljande granskning av de sakkunnigas förslag. Yttrandet utmynnade i en hemställan »att andra kammaren ville för sin del besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes anordna en allsidig utredning angående ändrade bestämmelser rörande abonnemangs- och samtalsavgifter vid kungl. telegrafverkets telefonväsen och för riksdagen framlägga det förslag vartill en sådan utredning kunde giva anledning».

Andra kammaren biföll sitt utskotts hemställan, varefter ärendet

gick till första kammaren, som för behandling hänvisade detsamma till sitt andra tillfälliga utskott.

I avgivet utlåtande (nr 15) förklarade detta sig anse en omreglering av abonnemangsvillkoren erforderlig bland annat av det skäl, att i vissa fall en olikhet måste anses vara för handen i nämnda villkor, som icke vore av giltiga skäl motiverad; och fann utskottet vidare, att vid uppgörande av förslag till ifrågavarande omreglering allmänhetens intressen borde bliva representerade. Utskottet förmodade emellertid, att kravet på allmänhetens representerande också skulle bliva tillgodosett vid den utredning, som igångsatts av telegrafstyrelsen. Utskottet hade nämligen inhämtat, att, sedan ett förslag ur nämnda utredning framgått, en större kommission skulle tillsättas, som skulle hava att taga under omprövning telegrafverkets och de sakkunnigas förslag och med detta såsom utgångspunkt utarbeta och framlägga ett slutligt förslag. Då utskottet fann en sådan anordning tillfredsställande, ansåg utskottet någon skrivelse i ärendet icke vara påkallad och hemställde, att första kammaren icke måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Första kammaren biföll sitt utskotts hemställan och hade sålunda förslaget om avlåtande av skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t förfallit.

Telegrafstyrelsens och de sakkunnigas förslag till telefonreglemente förelåg färdigt vid början av år 1915 och överlämnades med underdånig skrivelse den 27 februari nämnda år till Kungl. Maj:t.

Förslaget blev med nådigt brev den 18 juni 1915 återlämnat till telegrafstyrelsen, varjämte för nytt förslags avgivande för att därvid tagas under omprövning överlämnades vissa av korporationer och enskilda inkomna skrivelser i anledning av det den 27 februari avgivna förslaget. Genom nyssnämnda nådiga brev anbefalldes telegrafstyrelsen tillika att beträffande särskilt förslaget till rikssamtalstaxa taga under övervägande, huruvida icke för samtalsavgifterna å de längsta avstånden kunde beräknas ett i förhållande till övriga samtalsavgifter något lägre belopp.

Till åtlydnad av det nådiga brevets föreskrifter överlämnade telegrafstyrelsen med underdånig skrivelse den 24 september 1915 nytt förslag till telefonreglemente. I den underdåniga skrivelsen förmålde sig styrelsen hava tagit hänsyn såväl till de av Kungl. Maj:t överlämnade som även till andra till styrelsen inkomna framställningar i ärendet. Vidare sade sig styrelsen hava genom pressen låtit meddela allmänheten Kungl. Maj:ts förberörda nådiga befallning om utarbetande av nytt förslag till telefonreglemente och samtidigt varskott dem, som ansåge sig

hava anmärkning att framställa emot förslaget, om den tid, inom vilken sådana anmärkningar borde vara till styrelsen ingivna för att kunna komma under omprövning vid förslagets omarbetande. Av denna anledning hade från åtskilliga korporationer och enskilda, inkommit framställningar i ämnet. Likaledes förklarade sig styrelsen hava beaktat vad tidningspressen haft att förmåla rörande den med förslaget avsedda reformen, varjämte styrelsen från med ortsförhållandena förtrogna personer från rikets samtliga län fått emottaga upplysningar.

I huvudsaklig överensstämmelse med telegrafstyrelsens sist avgivna förslag fastställde Kungl. Maj:t den 29 november 1915 nytt telefonreglemente, vilket från och med den 1 januari 1916 skulle tillämpas.

Det nya reglementet innebär i huvudsak följande:

*Utskottet.
Abonnemangsförhållanden.*

De delar av landet, där rikstelefon finnes, indelas genom särskilt utformade områden, som benämnas *taxeområden*, i särskilda *samtalsrayoner*. Inom vart och ett av dessa *taxeområden* äga abonnenterna rätt att utväxla avgiftsfria samtal. Undantag härifrån bilda blott en del glest befolkade trakter, förnämligast i Norrland, till och från vilka stationer *landssamtal*, d. v. s. samtal utom den egna stationen, men inom *taxeområdet*, äro belagda med en avgift av 10 öre. I gengäld få abonnenterna vid dessa stationer betala endast 30 kronor i årsavgift. Samtal utom det egna *taxeområdet*, »rikssamtal», äro i regel belagda med avgift enligt särskild taxa.

För att mildra olägenheten av att abonnenternas fria samtalsrätt alltför skarpt avskäres utåt medger det nya reglementet, att abonnenter vid växelstationer, som ligga inom ett visst avstånd från varandra på ömse sidor om en *taxegräns*, »*buffertrayoner*», skola äga rätt att samtala avgiftsfritt med varandra eller mot den för *landssamtal* bestämda avgiften.

Inträdes- och årsavgifter.

I fråga om inträdesavgiften har det nya telefonreglementet åstadkommit en sänkning av avgiften från 50 till 15 kronor.

Vad beträffar årsavgiften skilja sig det nya reglementets bestämmelser ganska väsentligt från det före år 1916 gällande. Enligt det senare hade abonnenterna vid samma station att, oavsett antalet utväxlade samtal, erlagga samma årsavgift, under det att det nya reglementet graderar denna avgift olika för olika flitigt telefonerande abonnenter. Såsom samtal anses endast fullbordad koppling för avgående avgiftsfritt samtal, alltså icke beställning av eller förfrågan om rikssamtal och ej

heller — något som motionären förbiser — påringning, då adressapparat eller landsledning är upptagen.

Fastställandet av det antal samtal, som skall ligga till grund för bestämmandet av årsavgiften, sker genom periodiskt återkommande räkning å vederbörande station under längre eller kortare tid. Genom vederbörlig multiplikation uträknas därefter årsantalet samtal. Då motionären synes förmoda, att nödig hänsyn icke toges till sådana abonnenter, som under längre perioder aldrig använda eller ens kunna använda sin apparat, vill utskottet härtill hava fogat den erinran, att det nya reglementet uttryckligen föreskriver, att samtalsräkningen skall äga rum »med hänsyn tagen jämväl till förekommande växling i samtalsantalet under olika delar av året».

Rikssamtalstaxan grundar sig på fågelvägsavståndet över land mellan de olika taxestationerna. Alla stationer inom ett taxeområde ha att erlägga samma rikssamtalsavgifter som taxestationen, med vissa av hänsyn till buffertrayonerna gjorda undantag. Vidare föreskrives att under 10 år rikssamtal mellan stationer i till varandra gränsande taxeområden icke beläggas med högre avgift än 10 öre, såvida hittills avgiftsfrihet varit rådande för samtal mellan stationerna i fråga. Vissa i kommunikationshänseende vanlottade gränstrakter kunna erhålla medgivande att i vissa fall följa ett närgränsande taxeområdes billigare taxa.

*Rikssamtals-
taxan.*

Vad själva avgiftsbeloppen för rikssamtal beträffar har i allmänhet någon ökning vidtagits.

Det nya telefonreglementet är såsom av det anförda torde framgå grundat på förut icke tillämpade principer och innebär i många fall en ganska väsentlig förändring av tidigare rådande förhållanden. Att bakom de verkställda förändringarna ligger ett betydande arbete, är för utskottet uppenbart. Att det nya reglementet i många avseenden äger stora förtjänster, vill utskottet icke heller förneka.

Det är emellertid i betraktande av telefonens stora betydelse helt naturligt, att vid en reform på förevarande område det är av yttersta vikt, att allmänhetens intressen i möjligaste mån tagas till ögonsikte. Utskottet medgiver villigt, att ett reformarbete, vars mål är att utan åsidosättande av statens ekonomiska och andra lika viktiga intressen, tillgodose alla de huvudsynpunkter, som från en stor, över hela landet spridd abonnentkrets göras gällande, måste möta avsevärda svårigheter redan på grund av de i vårt vidsträckta land högst varierande förhål-

landena. Att göra alla till lags i förevarande avseenden lärers förden-skull icke vara möjligt. Det skall emellertid här icke bestridas, att reglementet förtjänar fullt erkännande för de utjämningar i rikssamtals-taxan som vidtagits, för den i betydande grad sänkta inträdesavgiften och för dess graderande av årsavgifterna efter antalet utväxlade samtal.

I ett annat avseende åter, och visserligen icke det minst betydelsefulla, har den åsikten i stora delar av vårt land gjort sig gällande, att reformen icke överallt vilar på rättvisa och billiga grunder. Utskottet syftar härvid på den nya indelningen i s. k. taxeområden, inom vilka abonnenterna äga rätt till avgiftsfria samtal.

Det synes närmast vara denna påtalade brist i det nya reglemen-tet, motionären vill råda bot på.

Utskottet delar motionärens uppfattning, att den nya områdesupp-delningen på vissa orter icke motsvarar de krav, allmänheten äger rätt framställa i förevarande avseende.

Enligt utskottets mening har vid uppdelningen av landet i taxe-områden icke tillbörlig hänsyn tagits till allmänhetens intressen. Den gjorda uppdelningen synes närmast hava tillkommit efter rent geografiska in-delningsgrunder. Däremot synes stundom föga hänsyn hava tagits till den utveckling av samfärdsförhållandena, som hittills ägt rum. Gamla förbindelser av olika art ha sålunda brutits, där de icke råkat falla inom de geografiskt fördelaktiga områdesgränserna. Att detta särskilt verkat till förfång för affärlivet, för vilket telefonen är ett numera nästan oundgängligt hjälpmedel, torde knappast behöva framhållas, och att en indelningsgrund, som så över hövan skattar åt passare och cirklar, icke blott måste hårt drabba affärs- och näringslivet utan även i andra av-seenden verka störande, torde vara lika uppenbart.

För utskottet står det sålunda klart, att en jämkning av taxe-områdena skyndsammast möjligt bör komma till stånd och att därvid bör tillses, att samhörigheten mellan olika trakter, där den till förfång för allmänhetens intressen brutits, såvitt sig rimligtvis låter göra bliver åter-ställd eller i enlighet med allmänhetens intressen reglerad.

Att för ernående av en ur alla synpunkter tillfredsställande indel-ning i taxeområden allmänhetens *direkta* medverkan icke kan avvaras är självklart.

Det synes nämligen utskottet, som borde resultatet ur abonnerter-nas synpunkt blivit mera tillfredsställande, om vid inhämtandet av all-mänhetens önskemål i berörda hänseende även förfarits så, som första

kammarens andra tillfälliga utskott vid frågans behandling därstädes 1912 förmodade skulle komma att ske.

Då såsom av det sagda framgår, det för utskottet är uppenbart, att den genom det nya telefonreglementet gjorda uppdelningen i taxeorråden i talrika fall står i tydlig motsats till allmänhetens önskemål och intressen, får utskottet alltså med framhållande av angelägenheten, att rättelse härutinnan utan dröjsmål företages, hemställa,

att första kammaren måtte för sin del besluta att hos Kungl. Maj:t i underdånig skrivelse anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om sådan jämkning av nu gällande indelning i telefontaxeorråden, att ovan påvisade missförhållanden i möjligaste mån undanröjas.

Stockholm den 25 februari 1916.

På utskottets vägnar:

HUGO HAMMARSKJÖLD.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar *Hammarskjöld, Hallberg, Sandler, Oscar Olsson, Forssman, Åkesson* och *Holm*.

Reservationer

dels av herr Åkesson;

dels av herr Forssman, som anført: I det nu tillämpade telefonreglementet har man i möjligaste mån sökt åstadkomma likformighet mellan de områden, varinom abonnenterna äga utväxla samtal utan särskild avgift samt även göra slut på det orättvisa förhållandet, att i mellersta och södra Sverige abonnent i allmänhet ägt rätt att för sin årsavgift utväxla fria samtal inom hela sitt redovisningsområde, under

det att i landets övriga delar sådan samtalsfrihet i regel begränsats till blott en del av området eller till och med icke alls medgivits. Det är från denna strävan i den nya indelningen i taxeområden, som det av motionären och utskottet åberopade missnöjet härleder sig, enär därigenom här och där samtalsavgifter införts mellan orter, mellan vilka man förut kunnat avgiftsfritt samtala, och mellan vilka livlig affärsförbindelse existerar. Då emellertid av motionären icke förebragts något bevis för, att orättvisa blivit begången, och då även med dessa nya avgifters införande statsverkets inkomster av telefontrafiken enligt kungl. telegrafstyrelsens uttalande icke skulle komma att ökas, men däremot enligt samma källa varje förskjutning i även till synes ganska ringa mån av rikssamtalstaxans siffror komme att medföra en minskning i inkomster, som vore i hög grad betänklig, synes en ändring i taxeområdesindelningen sådan, som motionären och övriga med nuvarande förhållanden missnöjda önska, knappast kunna förordas.

Då dessutom det nu gällande telefonreglementet endast sedan 1 januari i år varit tillämpat, torde även en längre tids erfarenhet av detsamma verkningar böra avvaktas, innan från riksdagens sida revidering av detsamma eller utarbetandet av nytt reglemente hos Kungl. Maj:t med fog kan begäras.

På grund därav tillåter jag mig hemställa om avslag å såväl motionen som utskottets hemställan;

dels ock av herrar Sandler och Oscar Olsson, vilka yrkat, att till näst sista stycket av motiveringen måtte tilläggas följande mening: »Det hade också utan tvivel varit lyckligt, om, såsom andra kammaren samma år uttalade, riksdagen beretts tillfälle att yttra sig, innan Kungl. Maj:t utfärdade ifrågavarande nya reglemente.»
